

ATENCIÓ A LES PERSONES EN SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA AL MUNICIPI DE PALMA

Atenció a les persones en situació de dependència al municipi de Palma

Catalina Juan Garau

Resum

El progressiu envelliment de la població, l'augment del nombre de persones més grans de vuitanta anys i el canvi de model en l'estructura familiar a partir de la incorporació de la dona al món laboral, així com el desenvolupament de l'estat de benestar, han incidit en l'atenció a les persones en situació de dependència.

L'atenció a les persones en situació de dependència ha evolucionat en dos sentits: un que se centra en el manteniment de l'autonomia personal i en la permanència de les persones en el seu entorn habitual de vida i un altre que fa èmfasi en l'atenció a la dependència.

La legislació ha reconegut per primera vegada els drets de les persones en situació de dependència i llurs famílies. En aquest context sociodemogràfic i legislatiu, s'emmarca l'atenció a les persones en situació de dependència al municipi de Palma.

L'anàlisi demogràfica de la població ens permet parlar d'una societat madura amb tendència a l'envelliment. La seva distribució poblacional, tenint en compte la divisió territorial dels serveis socials, ens indica quins són els sectors més envellits i les seves característiques poblacionals.

Les estimacions de dependència posen de manifest la correlació entre la població amb un índex d'envelliment elevat i l'alt nombre de persones en situació de dependència.

En funció dels criteris definits, podem establir la demanda potencial, les necessitats d'atenció, i analitzar l'atenció que s'ofereix a les persones en situació de dependència al municipi de Palma.

L'atenció ha evolucionat en dos sentits, com ja s'ha dit anteriorment; la Llei 39/2006, de 14 de desembre de 2006, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (LAAD) estableix una doble vessant en les actuacions envers la dependència: tots els serveis que tenen un caràcter preventiu i de manteniment de l'autonomia personal —serveis de promoció de l'autonomia personal, serveis domiciliaris, serveis comunitaris bàsics, servei d'integració per a les persones en situació de discapacitat— i els serveis d'atenció a la dependència amb caràcter més assistencial —serveis domiciliaris, centres de dia, residències.

La xarxa municipal d'atenció a les persones en situació de dependència ha incrementat els seus recursos tant pel que fa a prestacions com a serveis. El repte resideix en l'optimització de recursos i en la coordinació entre les diferents administracions i entitats que ofereixen serveis a les persones en situació de dependència.

Resumen

El progresivo envejecimiento de la población, el aumento de personas mayores de ochenta años y el cambio de modelo en la estructura familiar a partir de la incorporación de la mujer al mundo laboral, así como el desarrollo del estado de bienestar, han incidido en la atención a las personas en situación de dependencia.

La atención a las personas en situación de dependencia ha evolucionado en dos sentidos: uno que se centra en el mantenimiento de la autonomía personal y en la permanencia de las personas en su entorno habitual de vida y otro que se centra en la atención a la dependencia.

La legislación ha reconocido por primera vez los derechos de las personas en situación de dependencia y sus familias. En este contexto sociodemográfico y legislativo, se enmarca la atención a las personas en situación de dependencia en el municipio de Palma.

El análisis demográfico de la población nos permite hablar de una sociedad madura con tendencia al envejecimiento. Su distribución poblacional, teniendo en cuenta la división territorial de servicios sociales, nos indica cuáles son los sectores más envejecidos y sus características poblacionales.

Las estimaciones de dependencia ponen de manifiesto la correlación entre población con un índice de envejecimiento elevado y el alto número de personas en situación de dependencia.

En función de los criterios definidos, podemos establecer la demanda potencial, las necesidades de atención y analizar la atención que se ofrece a las personas en situación de dependencia en el municipio de Palma.

La atención ha evolucionado en dos sentidos, como se ha dicho anteriormente, la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de promoción de la autonomía personal y atención a las personas en situación de dependencia (LAAD) establece una doble vertiente en las actuaciones relativas a la dependencia: servicios con un carácter preventivo y de mantenimiento de la autonomía personal —servicios de promoción de la autonomía personal, servicios domiciliarios, servicios comunitarios básicos, servicio de integración para las personas en situación de discapacidad— y servicios de atención a la dependencia —servicios domiciliarios, centros de día, residencias.

La red municipal de atención a las personas en situación de dependencia ha incrementado sus recursos tanto en relación con las prestaciones como con los servicios. El reto reside en la optimización de recursos y en la coordinación entre las diferentes administraciones y entidades que ofrecen servicios a las personas en situación de dependencia.

1. Introducció

L'atenció a les persones en situació de dependència al municipi de Palma no pot analitzar-se sense tenir en compte diferents aspectes: el marc legislatiu, la realitat sociodemogràfica, el catàleg de prestacions i serveis i les projeccions de futur pel que fa tant a l'evolució de la piràmide de població com a les necessitats i els recursos disponibles.

Al llarg del segle XX l'esperança de vida es va incrementar de manera notable. A principis de segle era inferior als quaranta anys mentre que a la darrereria era gairebé de vuitanta anys. Cal destacar que aquest augment ha estat més important en les dones que en els homes.

En relació amb l'evolució demogràfica, Espanya se situa en el sisè lloc mundial de països amb una proporció més elevada de persones de més de seixanta anys. L'augment del nombre de persones més grans de vuitanta anys és molt important; es considera que la població d'aquesta edat es doblarà en els pròxims vint anys.

Aquest augment de les persones grans fa que s'incrementin les necessitats de recursos socials, d'atenció mèdica, d'altres dispositius que s'adaptin a les seves necessitats, etc. i, en conseqüència, implica un important impacte social i econòmic.

En comparació amb la població adulta, les persones grans pateixen més problemes de salut i presenten majors dificultats d'autonomia. A més, aquesta situació s'agreuja amb l'edat.

Paral·lelament a l'evolució demogràfica del segle XX, s'han desenvolupat conceptes com el de qualitat de vida. Aquest concepte ha tingut dos enfocaments: un de positiu, que se centra en el manteniment de la independència, l'autonomia, l'activitat social, el creixement, el control sobre la vida, l'adaptabilitat, l'autoestima i la satisfacció amb la vida, i un de negatiu, que assumeix com a norma que es tracta d'una etapa de declivi global i que fa èmfasi en les necessitats de cura de les persones grans dependents.

D'aquesta manera, l'atenció social ha evolucionat en ambdues direccions: una enfocada al manteniment de l'autonomia personal i a la permanència de les persones en el seu entorn habitual de vida, i l'altra adreçada a l'atenció de les situacions de dependència.

El desenvolupament legislatiu en aquesta matèria i la xarxa de recursos pel que fa a l'atenció a la dependència tenen com a objectiu assegurar la qualitat de vida de les persones que es troben en aquesta situació i dels seus curadors.

Així doncs, partint de la legislació que emmarca les nostres actuacions, analitzarem la realitat del nostre municipi i els recursos que es dediquen a l'atenció de les persones en situació de dependència.

2. Marc legislatiu

El marc legislatiu aplicable a l'àmbit municipal, pel que fa a l'atenció a les persones en situació de dificultat o risc social, comprèn: la legislació estatal general i autonòmica, i la normativa local.

No pretenem fer una anàlisi exhaustiva de la legislació que ens afecta, atès l'ampli marc jurídic de les administracions locals i la Llei 23/2006, de capitalitat de Palma de Mallorca, que afecta exclusivament l'Ajuntament de Palma. Tot i així, farem esment de dues lleis recents i fonamentals de l'àmbit dels serveis socials que emmarquen les nostres actuacions.

La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (LAAD) reconeix per primera vegada aquest dret dels ciutadans. Aquesta llei té com a objecte regular les condicions bàsiques que garanteixen la igualtat en l'exercici del dret subjectiu de la ciutadania a la promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència, amb la col·laboració i la participació de totes les administracions públiques.

La col·laboració dels serveis socials i sanitaris en l'atenció a les persones en situació de dependència constitueix un dels principis de la Llei. El sistema per a l'autonomia i l'atenció a la dependència ha de respondre a una acció coordinada i cooperativa de l'Administració general de l'Estat i les comunitats autònomes, amb la participació de les entitats locals. Les prestacions i els serveis establerts en aquesta llei s'integren a la xarxa de serveis socials de les comunitats autònomes. La Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears (LSSIB) va substituir la Llei 9/1987, d'11 de febrer, d'acció social de les Illes Balears.

La Llei 4/2009 assenjala que «els municipis, com a entitats locals bàsiques de l'organització territorial, són instruments fonamentals en les polítiques de serveis socials per la seva proximitat a la ciutadania». El títol III, del règim competencial i organitzatiu, s'ocupa de les competències de les administracions públiques i defineix el sistema de serveis socials i la xarxa pública d'atenció. Assenjala que els serveis socials s'han de coordinar amb tots els sistemes implicats en la qualitat de vida dels ciutadans.

Pel que fa a la classificació dels serveis socials, els comunitaris bàsics tenen un caràcter universal, obert i polivalent. Són el canal d'accés al sistema de serveis socials i en garanteixen la universalitat i la proximitat a les persones usuàries i als àmbits familiar i social. Corresponen als serveis socials comunitaris les funcions següents:

- Detectar les situacions de risc i de necessitat personal, familiar i comunitària en llur àmbit territorial.

- Valorar les situacions de necessitat i fer-ne el diagnòstic social, des d'una perspectiva interdisciplinària.
- Oferir informació, orientació i assessorament.
- Elaborar un pla d'intervenció comunitària que doni resposta a les necessitats detectades i avaluar-lo periòdicament.
- Emprendre actuacions preventives, el tractament social i les intervencions necessàries en situacions de necessitat social.
- Intervenir en el nucli familiar o de convivència en situació de necessitat.
- Proposar i establir el programa individual d'atenció a la dependència i de promoció de l'autonomia personal.
- Revisar el programa d'atenció a la dependència i de promoció de l'autonomia personal quan correspongui.
- Donar serveis d'ajuda a domicili, teleassistència i suport a la unitat familiar o de convivència, en coordinació amb els serveis sanitaris a domicili.
- Orientar l'accés als serveis socials especialitzats, sobretot els d'atenció diürna, tecnològica i residencial.
- Coordinar-se amb els serveis socials especialitzats.

Els serveis socials comunitaris específics, sense perjudici de la seva orientació polivalent i comunitària, oberta a tota la població del seu àmbit territorial, han de desenvolupar programes i gestionar centres orientats a col·lectius amb problemàtiques identificades i singulars, procurar-ne la normalització i la reincorporació social o actuar com a espai de trànsit a un servei especialitzat.

Correspon als municipis crear, organitzar i gestionar els serveis socials que es considerin necessaris per al seu àmbit, tant propis com delegats per altres administracions, d'acord amb la cartera de serveis socials i el corresponent pla estratègic; estudiar i detectar les necessitats en el seu àmbit territorial; establir centres i serveis que constitueixen l'àmbit propi dels serveis socials comunitaris; aprovar la cartera de serveis municipals; definir les zones bàsiques i les àrees en el seu àmbit municipal; concertar la gestió de serveis socials en el seu àmbit territorial, amb entitats públiques o privades d'acord amb la normativa vigent i les seves disposicions de desenvolupament; fomentar, en el seu àmbit territorial, la coordinació amb altres sistemes de protecció social i la integració dels serveis socials; exercir les funcions que els deleguin el Govern de les Illes Balears o el corresponent consell insular en les condicions que s'acordin en un conveni amb aquesta finalitat, i mantenir actualitzats els sistemes informatius de les persones usuàries de serveis socials comunitaris. A més de les funcions que es detallen, al municipi de Palma també s'hi aplica la Llei 23/2006, de 20 de desembre, de capitalitat de Palma de Mallorca.

L'organització territorial dels serveis socials s'estableix en el pla estratègic de serveis socials, que aprova el Govern de les Illes Balears, els plans estratègics insulars i els plans municipals.

El sistema informatiu de serveis socials garanteix la disponibilitat de la informació relativa a totes les prestacions i a les carteres de serveis socials. El sistema integra totes les dades relatives a l'atenció social de les persones usuàries del sistema públic de serveis socials, amb els objectius d'evitar duplicitats i millorar l'atenció a les persones destinatàries dels serveis socials.

3. Anàlisi de la situació de la dependència

3.1. Dades sociodemogràfiques

Segons l'informe *Las personas mayores en España* (IMSERSO 2008), en el darrer padró, la xifra de població d'Espanya continua augmentant. Actualment el nombre «de persones grans s'ha multiplicat per vuit respecte del 1900. Aquest augment del grup poblacional de persones grans en termes absoluts i a un ritme sostingut es reflecteix en un canvi qualitatiu en l'estructura per edats del nostre país». Al mateix informe es mostra una projecció demogràfica, en la qual podem observar un increment de l'envelliment que duplicarà l'actual. Segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (IMSERSO 2008) per al 2060 es preveu una població de 15.679.878 persones més grans de 65 anys. «El panorama demogràfic futur presenta una societat envellida en la qual gairebé un terç de la població seran persones grans.»

Els països que destaquen en percentatges més elevats de població octogenària són Itàlia, el Japó i Alemanya. Espanya se situarà en el quart lloc el 2050. Com ens indica Carretero (2009), segons el darrer padró, la població de les Illes Balears de 65 anys i més es va incrementar en 150.177 persones (13,7%).

Els darrers vuit anys la població de Palma ha sofert un increment d'un 11,06%. Per sectors de serveis socials, els increments més alts corresponen a Litoral (22,96%), Est (15,51%) i Llevant Nord (11,95%). Aquests increments responen a l'important contingent d'immigrants que arribaren a les Illes Balears en el darrer quinquenni, atrets per la bonança econòmica dels anys anteriors al 2008. Cal destacar que el darrer any, segurament a causa de la crisi econòmica, la població de Palma ha minvat un 1,08%, llevat dels sectors de Mestral i Litoral de Llevant, on s'ha mantingut un lleuger increment. El decrement correspon al grup de persones nascudes fora de les Illes Balears.

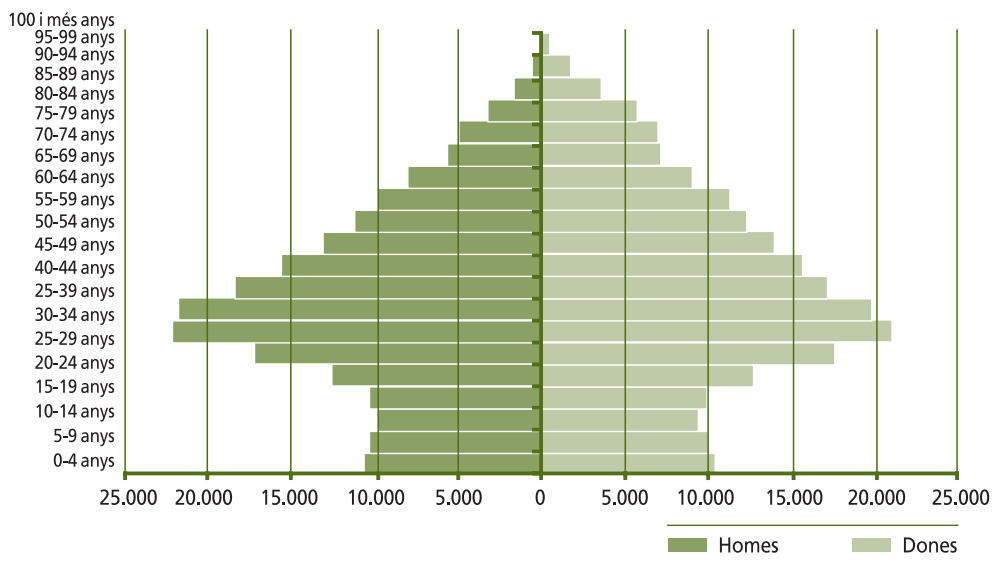
Amb el nou contingent poblacional, la piràmide de la ciutat de Palma s'ha mantingut en una estructura poblacional madura, atès que els col·lectius en què ha augmentat la població de les Illes Balears corresponen, principalment, a persones amb edat laboral, de 16 a 65 anys. El municipi de Palma és, per tant, un territori de persones adultes. Tot i així, cal apuntar que s'hi observa una tendència a l'envelliment.

Taula 1 | *Evolució de la població de Palma per sector de serveis socials. Padró municipal a 1 de gener de 2011*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PALMA	379.898	390.393	400.872	404.335	413.781	421.585	426.526	421.900
Ciutat Antiga	24.694	24.980	25.252	25.309	25.579	25.838	26.054	25.630
Est	37.504	39.089	40.562	41.041	42.344	43.418	43.816	43.321
Estacions	54.519	55.791	56.313	56.192	56.963	57.702	58.399	57.523
Litoral de Llevant	44.458	46.361	48.563	49.591	51.634	53.091	54.273	54.664
Llevant Nord	46.059	47.247	48.335	49.260	50.429	51.529	52.352	51.579
Llevant Sud	32.864	33.226	33.892	34.002	34.864	35.509	35.706	35.000
Mestral	58.767	60.576	62.270	62.566	63.706	64.643	65.086	64.538
Nord	30.614	31.460	32.640	32.695	33.708	34.280	34.512	34.025
Ponent	50.419	51.663	53.045	53.679	54.554	55.575	56.328	55.620

Font: Elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma

Gràfic 1 | *Població de Palma per grups d'edat i sexe. Padró municipal 2011*

Font: Elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma

El padró municipal de 2011 ens indica que la població total de la ciutat de Palma és de 421.900 habitants. El 49,24% de la població són homes i el 50,76% dones. A mesura que s'incrementa l'edat es produeix una progressiva feminització de la població. Així, les dones

representen el 48,99% de la població de 0 a 15 anys i el 58,57% de la població més gran de 65 anys.

Taula 2 | Població de Palma per grups d'edat i sexe

	Total	Homes	Dones
Total	421.900	207.737	214.163
De 0 a 15	60.905	31.067	29.838
De 16 a 64	302.520	152.444	150.076
De 65 a 79	41.489	18.652	22.837
Més de 80	16.986	5.574	11.412

Font: Elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma

Per grups d'edat, la població de 0 a 15 anys representa el 14,44%, el 51% del qual són nins i el 49% nines. En aquest grup, juntament amb el de 16 a 64 anys, s'hi manté una pauta de feminitat negativa. La població activa, de 16 a 64 anys, representa el 71,70% de la població i és el grup en què hi ha més paritat de gènere: el 50,39% són homes i el 49,61% dones. Les persones més grans de 65 anys són el 13,86% del total de la població, amb una clara superioritat de les dones (58,57%) sobre els homes (41,43%). La proporció de la població femenina augmenta a mesura que avança l'edat, fins a arribar al 67,18% de la població de més de 80 anys.

La distribució poblacional de la ciutat, tenint en compte els sectors de serveis socials, és similar a la mitjana de la ciutat. La feminització de la població per col·lectius de persones més grans de 65 anys és comuna a tots els sectors. El pes ponderat dels grups d'edat estableix diferències entre sectors que tenen població més envellida (Ciutat Antiga, Estacions, Nord i Llevant Sud) i sectors amb població més jove (Est, Litoral i Mestral).

La distribució sectorial de la població més gran de 65 anys és la següent:

Taula 3 | Població de Palma major de 65 anys per centres de serveis socials

	Total	Homes	Dones
Ciutat Antiga	3.915	15,28%	129
Est	5.227	12,07%	66
Estacions	8.627	15,00%	110
Litoral	7.252	13,27%	85
Llevant Nord	7.093	13,75%	86
Llevant Sud	5.198	14,85%	96
Mestral	8.744	13,55%	81
Nord	4.789	14,07%	88
Ponent	7.628	13,71%	102
PALMA	58.475	13,86%	90

Aquestes diferències territorials són un factor important per comprendre les necessitats de la població de persones grans. Podríem afirmar que la població de 65 anys i més es distribueix de manera desigual pel territori de Palma. A grans trets, l'índex d'envelliment més elevat correspon als sectors més antics i els sectors perifèrics solen tenir índexs d'envelliment inferiors, ja que són de formació urbanística més recent.

Pel que fa a la nacionalitat de la població de Palma, en xifres absolutes parlem de 107.969 persones nascudes fora d'Espanya, 75.166 de les quals en països extracomunitaris.

El col·lectiu nascut a l'estranger és divers: a la ciutat hi conviuen persones nascudes a 177 països. Les persones nascudes a l'Amèrica Llatina representen el 47,3%; les nascudes en països comunitaris, el 30,40%, i les nascudes a països africans, el 12%.

Taula 4 | *Població de Palma segons lloc de naixement i sexe. Padró municipal 2011*

	Total	Homes	Dones
Total	421.900	207.737	214.163
Nascuda a Espanya	313.931	153.804	160.127
Nascuda a Palma	185.861	92.596	93.265
Nascuda a la resta de les Illes Balears	27.090	11.935	15.155
Nascuda a una altra CA	100.980	49.273	51.707
Nascuda a l'estranger	107.969	53.933	54.036
Nascuda a la UE-27	32.803	15.723	17.080
Nascuda en un país extracomunitari	75.166	38.210	36.956
Resta d'Europa	3.233	1.331	1.902
Amèrica del Nord	722	354	368
Amèrica Llatina	51.029	23.580	27.449
Àsia	6.332	3.672	2.660
Àfrica	13.665	9.183	4.482
Altres	185	90	95

Font: Elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma

La distribució territorial per barris d'immigrants extracomunitaris presenta percentatges elevats als sectors de Llevant Nord (Son Gotleu, Pere Garau), Llevant Sud (la Soledat, Foners), Litoral (l'Arenal), Ponent (Cala Major, el Terreno) i Estacions (Arxiduc, Marquès de la Font Santa).

Un 5% de les persones més grans de 65 anys és de procedència estrangera. D'aquestes, un 76% té entre 65 i 79 anys, el 20% té de 80 a 89 anys i un 3,6% té més de 90 anys.

En relació amb la composició familiar, cal destacar que a la ciutat les unitats de convivència unipersonals representen el 31,96% del total d'unitats de convivència i en són el tipus

majoritari. Aquesta tipus d'unitat de convivència correspon a joves independitzats i a persones grans que viuen soles.

S'observa que de 315.464 unitats de convivència, 43.106 són unipersonals amb persones més grans de 65 anys (13,66%). Els sectors amb un nombre més alt d'unitats unifamiliars de persones grans són Ciutat Antiga i Ponent. A mesura que avança l'edat, augmenta la probabilitat de viure en soledat.

Aquestes dades, vinculades a l'estructura poblacional de cadascun dels sectors, evidencien les situacions de soledat d'un important nombre de persones grans a Ciutat Antiga i Ponent. S'estima que la taxa de soledat, percentatge de persones grans que viuen soles respecte del total de població més gran de 65 anys, és del 26%. A Ciutat Antiga i Ponent les taxes són superiors al 30%. Cal destacar que aquesta situació augmenta a mesura que la població es va fent més gran. La categoria més freqüent de soledat és la de dones més grans de 85 anys.

D'altra banda, les unitats de convivència més nombroses són les dels sectors de població més jove i madura: Est, Litoral, Llevant Nord i Mestral. Cal destacar la importància de les unitats de convivència de cinc membres i més a Llevant Nord, que podrien ser representatives de grups de convivència sense relació familiar.

En relació amb el nivell d'estudis, la població més gran de 65 anys ha tingut un accés limitat al món educatiu. Segons dades de 2009, un 33% no té estudis i un 30% té estudis primaris.

L'actual situació econòmica afavoreix que el col·lectiu de persones grans, perceptor de pensions com a font d'ingressos, es trobi en una situació de vulnerabilitat.

3.2. Projectió de la població dependent de Palma

La dependència pot aparèixer en qualsevol moment de la vida. Tot i així, la major incidència de situacions de dependència es dona als grups de persones més grans de seixanta-cinc anys, especialment a partir dels vuitanta anys.

En les classificacions s'estableixen tres graus de dependència:

- Dependència moderada. La persona necessita ajuda per fer una o més activitats de la vida diària, almenys un cop al dia.
- Dependència severa. La persona necessita ajuda per fer diverses activitats de la vida diària dos o tres cops al dia. No necessita la presència constant d'un cuidador.
- Gran dependència. La persona necessita ajuda diversos cops al dia i la presència indispensable d'un cuidador.

Segons les fonts consultades (EDDES 99, Fundació BBVA, *Llibre blanc de la dependència*) la població més gran de 65 anys que pateix algun tipus de dependència és d'un 11% per a la franja d'edat de 65 a 80 anys i d'un 45% per a les persones més grans de 80 anys. La població menor de 65 anys en situació de dependència es calcula que és d'aproximadament el 0,85% del total de població.

L'evolució futura de la població dependent estarà determinada pel procés d'envelliment demogràfic. Aquest procés està condicionat per l'estructura de la població, la qual, tal com hem assenyalat en l'anterior apartat, pot ser modificada per moviments migratoris o altres dinàmiques poblacionals que alterin la dinàmica lineal.

L'estimació de la incidència de les situacions de dependència a la ciutat de Palma, seguint els criteris consultats, és la següent:

Taula 5 | *Població de Palma, estimació de la incidència de situacions de dependència en funció de la distribució territorial de serveis socials*

Sector	Població	Dependència
Ciutat Antiga	25.630	1.096
Est	43.321	1.463
Estacions	57.523	2.415
Litoral	54.664	2.030
Llevant Nord	51.579	1.986
Llevant Sud	35.000	1.455
Mestral	64.538	2.448
Nord	34.025	1.340
Ponent	55.620	2.135
PALMA	421.900	16.368

Els tres sectors amb població més jove són Est, Litoral i Mestral, i són els que tenen menys percentatge de població en situació de dependència. Per contra, els més envellits en presenten percentatges més elevats, i són Ciutat Antiga i Estacions.

Les estimacions de dependència posen de manifest la correlació entre població amb un índex d'envelliment elevat i un nombre elevat de persones en situació de dependència. L'estimació de la dependència de persones a partir de vuitanta anys s'acosta al 50% de la població d'aquesta franja d'edat.

Les dades publicades a l'Estat en relació amb les Illes Balears sobre la distribució de les persones en situació de dependència per grau i nivell són les següents:

Taula 6 | *Distribució de les persones en situació de dependència a les Illes Balears*

Grau	Població de les Illes Balears	Percentatge
Grau I nivell 1	1.732	9,43%
Grau I nivell 2	1.998	10,88%
Grau II nivell 1	3.166	17,23%
Grau II nivell 2	2.658	14,47%
Grau III nivell 1	4.660	25,36%
Grau III nivell 2	2.823	15,37%
Sense grau	1.335	7,27%
TOTAL	18.372	100%

L'anàlisi que fa l'IMSERSO del perfil dels beneficiaris ens mostra que el 65,38% són dones i el 34,62% homes. Pel que fa als trams d'edat, la població entre 65 i 80 anys representa el 21,75% i la més gran de 80 anys, el 55,14%.

A la ciutat de Palma podríem plantejar que hi ha una coincidència de perfils, ja que segueixen la mateixa tendència. Per tant, les situacions de dependència se concentrarien en els sectors més envellits, seguint la distribució per edat i sexe esmentada.

Segons la memòria de la Fundació Balear per la Dependència, el 2010 se n'han resolt 5.195 casos amb uns graus i uns nivells que tenen dret a prestació. L'atenció a la dependència al municipi de Palma representa el 49% de l'atenció que es dóna a aquest col·lectiu a les Illes Balears.

4. Estimació de la demanda potencial

4.1. Demanda potencial

La demanda potencial d'ajut per dependència és la que hem reflectit a les taules anteriors; representa un 3,88% del total de la població de Palma.

La demanda potencial de les persones grans pel que fa als serveis socials se situa al voltant del 3% de les persones més grans de 65 anys. La incidència de la demanda augmenta, especialment a partir dels 80 anys, al voltant del 20%, coincidint amb les estimacions d'incidència de les situacions de dependència.

La demanda potencial d'ajut de les persones en situació de discapacitat s'estima en un 5% del total de la població.

4.2. La dependència

El Consell d'Europa defineix la dependència com «la necessitat d'ajuda o assistència important per a les activitats de la vida diària». De manera més concreta, parla d'un estat en el qual es troben les persones que, per pèrdua d'autonomia física, psíquica o intel·lectual tenen necessitat d'assistència i/o ajuda important per dur a terme activitats de la vida quotidiana, especialment de la cura personal.

Aquesta definició planteja la concurrència de tres factors: la limitació física o intel·lectual de certes capacitats, la incapacitat de la persona per fer tota sola activitats de la vida diària i la necessitat d'ajuda de terceres persones.

La dependència pot aparèixer en qualsevol moment de la vida i afectar qualsevol grup d'edat, tot i que és la població més gran de seixanta-cinc anys, i especialment la més gran de vuitanta, la que presenta el major percentatge de persones en situació de dependència.

La necessitat d'ordenar atenció per a les persones en situació de dependència està lligada als factors següents:

- Augment de l'esperança de vida i l'augment dels col·lectius poblacionals de persones més grans de seixanta-cinc anys.
- Canvis en l'estructura familiar i modificació del rol de les dones en el context de la família.
- Incorporació de la dona al món laboral.
- Envel·liment de les persones cuidadores.

Els canvis en l'estructura poblacional i la incorporació de la societat a l'estat del benestar han propiciat el desenvolupament de l'atenció a la dependència. L'atenció a la dependència afecta una part important del col·lectiu de persones grans i de persones en situació de discapacitat, malgrat que no totes són dependents i, per tant, necessiten diferents tipus d'atenció.

4.3. Les persones grans

Les persones grans són les que presenten uns percentatges més elevats de situacions de dependència. El *Llibre blanc de la dependència* parla d'una estimació del 32% del total de la població més gran de 65 anys.

En els anys vuitanta l'atenció a les persones grans en situació de dificultat es modifica en funció de la demanda dels ciutadans. Fins aleshores l'atenció era familiar o tenia un caràcter residencial. A partir d'aquest moment es produeix un increment important de serveis domèstics (ajuda a domicili, menjar a domicili i teleassistència) i de centres de

dia. El conjunt d'aquests serveis pretén mantenir les persones en el seu entorn habitual de vida. La cobertura òptima d'aquests serveis se situa, en la majoria d'informes, a l'entorn del 4% del conjunt de la població.

Així mateix, també s'ha desenvolupat l'atenció adreçada al manteniment de l'autonomia personal, especialment en la darrera dècada, per tal d'evitar l'ocupació innecessària d'un altre tipus de serveis.

La manca de recursos específics pel que fa a tercera edat ha propiciat l'atenció inadequada de les persones usuàries. Situacions que podrien ser de caràcter residencial o que requeririen l'ús d'un centre d'estades diürnes han estat ateses mitjançant serveis domiciliaris. Aquest desajust ha dificultat l'accés d'un cert nombre de persones als serveis corresponents als seus perfils.

Aproximadament un 55% de les persones que poden patir situacions de dependència podrien optar a recursos de caràcter residencial o centres d'estades diürnes.

4.4. Les persones amb discapacitat

L'atenció a persones amb discapacitat s'orienta cap a l'objectiu que la persona que pateix alguna discapacitat i la seva família puguin gaudir d'una vida tan normalitzada com sigui possible.

Fins a la dècada dels anys vuitanta l'atenció a les persones en situació de discapacitat tenia un caràcter residencial i/o estrictament familiar. La intervenció en el cas de persones en situació de discapacitat ha de tenir un caràcter integrat pel que fa a serveis educatius, sanitaris i socials.

Les línies que cal mantenir i impulsar en relació amb aquest grup de població són:

- accessibilitat i transport públic,
- inserció social i comunitària,
- inserció laboral.

Quant als serveis necessaris, és convenient que es pugui incrementar el nombre de places de residència, habitatges tutelats, centres de dia i serveis ocupacionals. La previsió de creixement del nombre d'aquests serveis els pròxims cinc anys és d'un 20%.

Caldria equilibrar la distribució dels serveis, ja que això milloraria la proximitat dels serveis als usuaris i les seves famílies. El sector Est concentra la major part dels serveis adreçats a persones discapacitades.

5. L'atenció a les persones en situació de dependència al municipi de Palma

5.1. Persones grans en situació de dependència

Des de la Regidoria de Benestar Social, l'Ajuntament de Palma ofereix a les persones grans diferents tipus de serveis: atenció primària, serveis domiciliaris, serveis de promoció de l'autonomia personal, centres d'estades diürnes i serveis d'atenció a la dependència. Aquests serveis tenen com a missió millorar la qualitat de vida de les persones grans que es troben en situació de vulnerabilitat. Mitjançant els serveis domiciliaris i els de promoció de l'autonomia personal, a més, es pretén facilitar el manteniment de les persones en el seu entorn habitual de vida.

Pel que fa a l'atenció dels serveis socials comunitaris bàsics i els serveis domiciliaris, el nombre de persones ateses, la cobertura sectorial i el percentatge que representen en relació amb el total de població més gran de 65 anys de la ciutat es recullen a la taula següent:

Taula 7 | *Cobertura dels serveis domiciliaris a persones grans en situació de dependència*

Sector	Població	TD	MD	SAD	Total	Cobertura SD
SD	3.915	99	40	23	162	4,14
Est	5.227	145	68	92	305	5,84
Estacions	8.627	195	109	101	405	4,69
Litoral	7.252	162	86	97	345	4,76
Llevant Nord	7.093	258	105	109	427	6,02
Llevant Sud	5.198	144	71	82	297	5,71
Mestral	8.744	191	82	141	414	4,73
Nord	4.789	103	33	81	217	4,53
Ponent	7.628	151	71	80	302	3,95
PALMA	58.475	1448	665	806	2874	4,91

El nombre de persones grans ateses per part dels centres municipals de serveis socials, representa un 1,15% del total de la població més gran de 65 anys de Palma. Aquest percentatge representa una disminució en l'atenció en aquest sector respecte d'anys anteriors. Aquest fet respondria a l'augment d'atenció dels serveis domiciliaris que, com a mitjana, atenen el 4,91% de la població més gran de 65 anys. Les prestacions domiciliàries donen resposta a les necessitats de les persones grans per tal que puguin mantenir la seva qualitat de vida al seu domicili habitual.

5.1.1. Serveis socials comunitaris bàsics

Els centres municipals de serveis socials atenen les demandes socials dels ciutadans del seu territori. Aquests centres intervenen tant en l'àmbit individual familiar com en el comunitari.

De les 25.183 persones ateses als centres municipals el 2010, 1.470 pertanyien al grup de persones més grans de 65 anys, xifra que representa un 5,80% del total de persones ateses.

La distribució per centres municipals de serveis socials és la següent:

Taula 8 | *Distribució per centres de serveis socials de les demandes de persones majors de 65 anys*

Sector	Població	Total	Cobertura
Ciutat Antiga	3.915	182	4,65
Est	5.227	130	2,49
Estacions	8.627	156	1,80
Litoral	7.252	257	3,54
Llevant Nord	7.093	114	1,61
Llevant Sud	5.198	142	2,73
Mestral	8.744	149	1,70
Nord	4.789	127	2,65
Ponent	7.628	213	2,79
PALMA	58.475	1.470	2,51

Pel que fa a la ciutat, l'índex de cobertura és del 2,51%. La distribució sectorial és molt desigual. Destaca l'índex de Ciutat Antiga, del 4,65%, que correspon al notable envelliment de la seva població i a les situacions de necessitats que presenta. En altres sectors podem valorar que hi ha més atenció pel que fa a serveis domiciliaris, fet que potser resol les necessitats de la població més gran de 64 anys.

Les demandes majoritàries d'aquest grup d'edat són: accés a serveis domiciliaris i específics, ajudes econòmiques i dificultats d'habitatge.

En relació amb el treball comunitari, segons el catàleg de prevenció social es creen sis grups de participació de la gent gran. Els centres que duen a terme aquests projectes són Estacions, Est, Llevant Nord, Nord, Mestral i Ponent.

5.1.2. Serveis domiciliaris

Servei de teleassistència domiciliària

El servei de teleassistència domiciliària assegura la intervenció immediata en crisis personals, socials o mèdiques per proporcionar seguretat i millorar la qualitat de vida. Aquest servei permet entrar en contacte verbal amb un centre d'atenció especialitzada, les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any.

El 2010 els beneficiaris han estat 1.448. Un 83,35% de les persones ateses són dones i un 60,66% són més grans de 79 anys. Gairebé el 20% dels beneficiaris pertanyen al sector de Llevant Nord.

L'any 2010 la cobertura ha estat d'un 2,48%. Els sectors se situen per sobre de la mitjana municipal de Llevant Nord, Llevant Sud, Est i Ciutat Antiga.

Taula 9 | *Distribució per centres de serveis socials de les persones ateses pel servei de teleassistència domiciliària*

Sector	Població	Total	Cobertura
Ciutat Antiga	3.915	99	2,53
Est	5.227	145	2,77
Estacions	8.627	195	2,26
Litoral	7.252	162	2,23
Llevant Nord	7.093	258	3,64
Llevant Sud	5.198	144	2,77
Mestral	8.744	191	2,18
Nord	4.789	103	2,15
Ponent	7.628	151	1,98
PALMA	58.475	1448	2,48

Pel que fa a l'atenció, un 46,45% de les persones usuàries té més de 84 anys. Aquest fet respon a la circumstància que com més gran és la persona més possibilitats té que estigui sola i necessiti servei. Aquest sector de població pateix, ateses les circumstàncies, aïllament social, amb les greus conseqüències que implica.

Les persones usuàries presenten una important vulnerabilitat: risc de caigudes, dependència, menys suport social, possible empitjorament de la salut.

Al llarg del 2010 els beneficiaris nous han representat el 13,97%. El sector de Llevant Nord és el que té més beneficiaris nous, especialment dels barris de Son Gotleu i Pere Garau.

Servei de menjar a domicili

El servei municipal de menjar a domicili és un servei específic adreçat al col·lectiu de gent gran i a persones discapacitades. Consisteix en la provisió al domicili de les persones beneficiàries de menús elaborats, segons la normativa establerta.

Al llarg del 2010 s'han atès un total de 665 persones grans, xifra que suposa una cobertura de l'1,14% de la població més gran de 64 anys. Del total de persones usuàries més grans de 64 anys, un 33,96% són homes i un 66,04% dones. Un 65% són més grans de 79 anys. El percentatge de persones usuàries és més elevat als sectors de Llevant Nord i Estacions (15,25% i 14,3% del total respectivament).

Taula 10 | *Distribució per centres de serveis socials de les persones ateses pel servei de menjar a domicili*

Sector	Població	Total	Cobertura
Ciutat Antiga	3.915	40	1,02
Est	5.227	68	1,30
Estacions	8.627	109	1,26
Litoral	7.252	86	1,19
Llevant Nord	7.093	105	1,48
Llevant Sud	5.198	71	1,37
Mestral	8.744	82	0,94
Nord	4.789	33	0,69
Ponent	7.628	71	0,93
PALMA	58.475	665	1,14

La cobertura mitjana és de l'1,14% de la població més gran de 64 anys. El percentatge de cobertura és superior a la mitjana als sectors de Llevant Sud, Llevant Nord i Est.

Servei d'ajuda a domicili

El servei d'ajuda a domicili és una prestació psicosocial bàsica del sistema públic de serveis socials, que té com a objectiu facilitar el desenvolupament o el manteniment de l'autonomia personal, prevenir o retardar el deteriorament individual i promoure condicions favorables a les relacions familiars i de convivència, la qual cosa contribueix a la integració i la permanència de les persones en el seu entorn habitual mitjançant l'adequada intervenció i el suport de tipus personal, psicosocial, domèstic, educatiu i assistencial.

El 2010 s'han atès un total de 1.125 persones. Aquesta xifra ens indica que la cobertura pel que fa a la ciutat és de l'1,95%. Els sectors d'Est, Llevant Nord, Llevant Sud, Litoral i Nord superen la mitjana de cobertura de la ciutat.

Taula 11 | *Distribució per centres de serveis socials de les persones ateses pel servei d'ajuda a domicili*

Sector	Població	Total	Cobertura
Ciutat Antiga	3.915	23	0,59
Est	5.227	92	1,76
Estacions	8.627	101	1,17
Litoral	7.252	97	1,34
Llevant Nord	7.093	109	1,53
Llevant Sud	5.198	82	1,58
Mestral	8.744	141	1,61
Nord	4.789	81	1,69
Ponent	7.628	80	1,05
PALMA	58.475	806	1,38

La demanda de servei és més important als sectors d'Est, Nord i Mestral. En aquests sectors es detecta un major nombre de situacions greus.

Quant al perfil de la població atesa, un 78,68% són dones i un 21,32% homes. El 69,83% té més de 80 anys. En conseqüència, la persona usuària tipus és una dona més gran de vuitanta anys.

Cal tenir en compte que el servei té una llista d'espera de quatre-centes persones.

5.1.3. Serveis de promoció de l'autonomia personal

Els serveis de promoció de l'autonomia personal són serveis comunitaris per a les persones grans. La seva missió és facilitar al màxim la millora de la qualitat de vida de les persones grans en situació de risc o dificultat social. D'altra banda, treballen en el manteniment d'hàbits bàsics de cura, el contacte de les persones grans i la realització d'activitats que contribueixin al retard de l'envelliment.

Els serveis d'autonomia personal ofereixen les prestacions següents: servei de menjador, dutxes, bugaderia, programa d'activitats i servei d'ajuda a domicili.

El 2010 funcionaven tres serveis de promoció de l'autonomia personal: el Casal Ciutat Antiga, Casal Jonquet i Can Ribes. El 2009 només existien el Casal Ciutat Antiga i el Casal Jonquet.

La població atesa per aquests serveis és la dels sectors de Ciutat Antiga, Ponent, Mestral i Llevant Sud. La resta de sectors no disposen d'aquest recurs comunitari.

L'any 2010 s'han dut a terme les atencions següents:

Taula 12 | *Dades d'atenció dels serveis d'autonomia personal*

SERVEI	Menjador	Dutxes	SAD	Bugaderia
Ciutat Antiga	50	25	15	21
El Jonquet	41	23	16	31
Can Ribes	46	26	16	27
TOTAL	137	74	47	79

A més, aquests serveis segueixen un programa d'activitats anual, que podem concretar en:

- celebracions i festes,
- tallers de manualitats,
- activitats de promoció de la salut,
- excursions i sortides.

5.1.4. Centres de dia

Els centres de dia tenen com a objectiu millorar la qualitat de vida tant de la persona dependent com de la seva família proporcionant-li atenció terapèutica diürna mitjançant programes de psicoestimulació global cognitiva, psicossomàtica i social, per prevenir situacions de més deteriorament físic i/o psíquic. D'altra banda, l'atenció que es dona permet a la família un respir respecte de la dedicació a la persona gran.

Al llarg del 2010 l'Ajuntament de Palma ha incrementat la cobertura d'aquesta tipologia de serveis en quatre centres de dia. El nombre de places que s'ofereixen actualment és de 140.

Aquest creixement pel que fa a centres de dia públics a Palma possibilitarà un acostament d'aquests serveis als ciutadans i un important ajust a les seves necessitats.

5.2. Persones en situació de discapacitat

L'atenció a les persones en situació de discapacitat té com a finalitat facilitar-ne la inserció social, comunitària i laboral.

Per facilitar la incorporació de les persones en situació de discapacitat s'intervé en l'àmbit individual familiar i en el comunitari, des dels serveis comunitaris bàsics, i es disposa del servei específic d'integració per a persones en situació de discapacitat.

En relació amb la integració laboral, s'ha de continuar en la línia de treball amb el suport del programa Palma segle XXI.

D'altra banda, s'ha de facilitar la mobilitat de les persones amb dificultats severes per afavorir-ne la integració sociolaboral.

5.2.1. Serveis socials comunitaris bàsics

Els centres municipals de serveis socials atenen les demandes socials dels ciutadans en situació de discapacitat i les seves famílies. Intervenen en l'àmbit individual familiar i comunitari.

De les 25.186 persones ateses pels centres municipals, 648 pertanyien al grup de persones en situació de discapacitat, la qual cosa representa un 2,57% del total.

La distribució per centres municipals de serveis socials és la següent:

Taula 13 | *Dades d'atenció a la població en situació de discapacitat*

Sector	Total
Ciutat Antiga	75
Est	52
Estacions	56
Litoral	105
Llevant Nord	59
Llevant Sud	84
Mestral	70
Nord	51
Ponent	96
PALMA	648

Les demandes majoritàries d'aquest grup de població són: accés a serveis domiciliaris i específics, ajudes econòmiques i dificultats d'habitatge.

5.2.2. Serveis domiciliaris

Servei de teleassistència domiciliària

El servei de teleassistència domiciliària assegura la intervenció immediata en crisis personals, socials o mèdiques per proporcionar seguretat i millorar la qualitat de vida. Aquest servei permet entrar en contacte verbal amb un centre d'atenció especialitzada les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any.

El 2010 els beneficiaris han estat 1.496. Les persones en situació de discapacitat amb aparell d'alarma són 48, la qual cosa suposa un 3,21% del conjunt de persones ateses.

Taula 14 | *Dades d'atenció del servei de teleassistència relatives a les persones en situació de discapacitat per centres de serveis socials*

Sector	Total
Ciutat Antiga	4
Est	3
Estacions	5
Litoral	7
Llevant Nord	11
Llevant Sud	5
Mestral	6
Nord	2
Ponent	5
PALMA	48

Les persones usuàries presenten una vulnerabilitat important: risc de caigudes, dependència, poc suport social, possible empitjorament de la salut.

Servei de menjar a domicili

El servei municipal de menjar a domicili és un servei específic adreçat al col·lectiu de gent gran i a persones discapacitades. Consisteix en la provisió de menús elaborats al domicili de les persones beneficiàries, segons la normativa establerta.

Al llarg del 2010 s'han atès un total de 139 persones en situació de discapacitat, les quals representen un 17,29% del total del servei.

Taula 15 | *Dades d'atenció del servei de menjar a domicili relatives a les persones en situació de discapacitat per centres de serveis socials*

Sector	Total
Ciutat Antiga	9
Est	12
Estacions	11
Litoral	34
Llevant Nord	21
Llevant Sud	13
Mestral	15
Nord	7
Ponent	17
PALMA	139

Servei d'ajuda a domicili

El servei d'ajuda a domicili és una prestació psicosocial bàsica del sistema públic de serveis socials, que té com a objectiu facilitar el desenvolupament o el manteniment de l'autonomia personal, prevenir o retardar el deteriorament individual i promoure condicions favorables a les relacions familiars i de convivència, la qual cosa contribueix a la integració i permanència de les persones en el seu entorn habitual mitjançant la intervenció adequada i el suport de tipus personal, psicosocial, domèstic, educatiu i assistencial.

El 2010 s'han atès un total de 138 persones en situació de discapacitat. Aquest col·lectiu representa el 17% del total de persones ateses.

La demanda d'aquest servei és més important als sectors de Llevant Nord, Litoral, Estacions i Est. Pel que fa al perfil de les persones ateses, un 74,19% tenen entre 41 i 64 anys.

5.2.3. Servei Municipal d'Integració i Atenció de Persones amb Discapacitat

Aquest servei especialitzat està integrat en la xarxa municipal d'atenció social. El Servei Municipal d'Integració i Atenció de Persones amb Discapacitat (SIAD) dóna atenció a les persones amb discapacitat i a joves amb necessitats educatives especials i a les seves famílies per potenciar-ne tant com sigui possible la independència i l'autonomia, facilitar-los la normalització en tots els àmbits de la vida i, al mateix temps, treballar amb les entitats i els grups de la comunitat per aconseguir la seva col·laboració en la plena inserció social i comunitària.

L'any 2010 el Servei ha atès 520 persones amb discapacitat (física, intel·lectual, sensorial, per motius de plurideficiència i salut mental) i/o necessitats educatives especials.

En relació amb la distribució sectorial, els sectors amb major nombre de casos atesos són Llevant Sud, Est i Ponent.

Pel que fa al perfil de persones usuàries, un 50,38% són dones i un 49,62% homes. El 38,42% té més de 30 anys.

Quant als tipus de discapacitat, un 32,30% presenta una discapacitat psíquica, un 19,03% té problemes de salut mental i un 17,50% té necessitats educatives especials.

Durant l'any 2010 s'han dut a terme projectes de treball grupal i comunitari seguint els criteris d'intervenció de Benestar Social. A més dels sis projectes dirigits directament pels educadors socials de discapacitats —exposats a la taula següent—, els professionals del SIAD han col·laborat en altres projectes i actuacions dels centres municipals de serveis socials (CMSS).

Taula 16 | *Dades d'atenció del servei d'integració i atenció a les persones en situació de discapacitat*

Sector	Total
Emancipació	7
Futbol	11
Autogestors	32
Habilitats	26
Cuina	14
Música	10
TOTAL	104

5.2.4. Servei de transport per a persones amb mobilitat reduïda

El servei de transport per a persones amb mobilitat reduïda severa té com a finalitat garantir la igualtat d'oportunitats d'accés i de moviment de les persones amb discapacitat, el grau de mobilitat de les quals presenta una disminució greu o de persones que necessiten que els acompanyi una tercera persona per fer els desplaçaments.

El servei té en marxa sis rutes i un servei de taxis adaptats. El nombre de persones usuàries ateses és el següent:

Taula 17 | *Dades d'atenció del servei per a persones amb mobilitat reduïda*

Any	2007	2008	2009	2010
Persones ateses	55	73	89	114

L'increment de persones usuàries ha estat del 107%. S'han fet 188 sortides especials.

5.2.5. Palma segle XXI

L'Ajuntament de Palma executa aquest projecte amb les entitats següents: Amadip.esment, Coordinadora - Federació Balear de Persones amb Discapacitat i Associació Mallorquina per a la Salut Mental Gira-sol. La població destinatària són les persones amb discapacitat intel·lectual i malaltia mental més grans de 16 anys, amb dificultats per accedir al mercat laboral i mantenir el lloc de feina. La finalitat del programa és assolir la seva plena integració laboral en empreses del mercat laboral de la ciutat.

A Palma un 6,4% de la població disposa d'un certificat de discapacitat. L'actual crisi econòmica i d'ocupació ha fet augmentar les xifres d'atur del col·lectiu de treballadors amb discapacitat, atès que la seva ocupació sempre és molt inferior a la de la població general.

La intervenció es fa amb la metodologia de treball amb suport i l'atenció és personalitzada. El 2010 el programa ha atès 233 persones.

5.3. Atenció específica a les persones en situació de dependència

L'any 2010 s'ha dut a terme el desplegament territorial dels treballadors socials de la Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència gràcies als convenis signats entre la Conselleria d'Afers Socials i els ajuntaments de les Illes Balears. Al municipi de Palma ha suposat la incorporació als centres municipals de serveis socials de divuit treballadors socials.

Aquest desplegament ha facilitat l'accés dels ciutadans al procediment de tramitació de la dependència. Els treballadors socials, a més de les tasques vinculades a la sol·licitud, acorden els plans d'atenció individual i fan el seguiment de les prestacions concedides. La seva incorporació als CMSS facilita la coordinació i el treball d'equip, atès que les persones usuàries i els seus familiars poden presentar diferents problemàtiques.

6. Consideracions generals

La població de la nostra ciutat, tot i el contingent d'immigrants incorporats al padró el darrer sexenni, presenta una tendència d'envelliment progressiu. Aquest envelliment es dona en el conjunt de la Comunitat Europea, atès l'augment sostingut de l'esperança de vida en el darrer segle.

L'increment de les persones grans que arriben a edats molt avançades s'associa amb l'augment de les situacions de dependència i, en conseqüència, amb una necessitat d'atenció superior. Aquesta atenció fou assumida, fins a les acaballes del segle XX, per les famílies que tenien cura de les persones grans que no podien valdre's per si mateixes. El model de família ha canviat i els nous estils de vida generen noves necessitats i noves demandes socials.

El desenvolupament legislatiu, tant pel que fa a l'atenció a la dependència com a l'atenció social, estableix la competència municipal en aquest àmbit.

És en aquest sentit que la xarxa municipal d'atenció a les persones en situació de dependència ha incrementat els seus recursos pel que fa tant a prestacions com a serveis. D'altra banda, ha avançat en la coordinació amb altres administracions i en la descentralització de recursos.

Les actuacions de prevenció i manteniment de l'autonomia personal dutes a terme, tant amb actuacions comunitàries com per part dels serveis d'autonomia personal,

han contribuït també a l'augment de la qualitat de vida de les persones en situació de dependència del municipi de Palma.

L'índex de cobertura de l'atenció a les persones en situació de dependència ha augmentat en els darrers anys amb l'ampliació de la xarxa de centres de dia i l'augment de les persones ateses pels serveis domiciliaris.

L'atenció a les persones dependents i les actuacions de promoció i manteniment de l'autonomia personal han sofert canvis importants al nostre municipi, que, tal com hem exposat, han donat resposta a les necessitats socials actuals tant amb la incorporació de nous serveis o prestacions com amb l'adequació d'altres serveis o prestacions ja existents.

En definitiva, afavorir la permanència de les persones en el seu entorn habitual de vida, millorar l'eficàcia i l'eficiència de les prestacions i serveis adreçats a persones en situació de dependència, oferir suport als familiars curadors, afavorir el treball en xarxa que ens permeti optimitzar recursos i agilitzar l'atenció a les persones en situació de dependència constitueixen els reptes de les actuals polítiques socials.

Referències bibliogràfiques

Barriga, L. (2010). *Evolución gráfica de la gestión del SAAD por CCAA*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Caixa Catalunya (2006). *Qualitat de vida de les persones grans a Catalunya*.

Carretero, S. (2009). «L'envelliment a les Illes Balears: perfil demogràfic de la població de seixanta-cinc anys o més». A: Orte, C. *Anuari de l'envelliment. Illes Balears 2009*. Palma: Càtedra d'Atenció a la Dependència i Promoció de l'Autonomia Personal, Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració i Universitat de les Illes Balears.

Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència i Promoció de l'Autonomia Personal (2011). *Memòria d'activitats 2010*. Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració.

Guillen, M.(2006). *Longevidad y dependencia en España: consecuencias sociales y económicas*. Fundación BBVA

IMSERSO-INE-Fundación ONCE(2002): *Encuesta sobre discapacidades, deficiencias y estado de salud* (EDDES 99)

IMSERSO (2009). *Las personas mayores en España. Informe 2008*. Vol. 1. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

IMSERSO (2009). *Las personas mayores en España. Informe 2008*. Vol. 2. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (2005). *Atención a las personas en situación de dependencia en España*. Libro Blanco

Observatori Municipal de la Igualtat (2010). *Les persones majors al municipi de Palma. Dades globals i per sectors municipals. Juliol 2009*.

Observatori Municipal de la Igualtat (2011). *Dades de població per barris i estadístiques de població. Dades globals i per sector de població. 2010*.

Autora

CATALINA JUAN GARAU

Llucmajor, 1960. Doctora en Psicologia per la Universitat de Barcelona. Directora Tècnica de la Regidoria de Benestar Social, Immigració i Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Palma.